

діяльністю, включаючи адвокатську, складає 38 % на противагу 62% чоловіків. І цей показник зростає кожного року, тому можна засвідчити значний поштовх у вирішенні проблеми реалізації ролі жінки-адвокatesи.

Крім того, керуючись даними Реєстру адвокатів України можна зробити підрахунок кількості жінок, які сьогодні займаються адвокатською діяльністю: в Україні приблизно 30 %.

Отже, зважаючи на статистичні дані, історичний шлях розвитку, та успішні процеси фемінізації у суспільстві, можна дійти висновку, що сьогодні адвокatesи остаточно закріпили своє місце у адвокатській діяльності і здолали усі можливі стереотипи. Нарешті стало байдуже як саме ми називаємо сторону захисту «адвокат» чи «адвокатеса», стало важливим, що саме ми вкладаємо в значення ролі відповідного учасника судового процесу. І на сьогодні жінки довели, що, зважаючи на успішну юридичну освіту, всебічну обізнаність, цілеспрямованість, чіткий погляд на речі, а також працездатність та кмітливість, вони гідні нести почесне звання адвокatesи та захищати права і інтереси людей.

Список використаної літератури:

1. Бігун С. Право на кар'єру. У пошуках професійної гармонії. *Юридична газета перша*. № 10 (94). 08 березня. 2007. URL: <http://www.yurgazeta.com/article/1065/>.
2. Муратова Н. Г., Муратова Н. Д. Современность правовых воззрений Анатолия Федоровича Кони. URL: <http://iuaj.net/book/export/html/445>.
3. Флейшиц Е. О. О женской адвокатуре. *Право*. № 2. 1910. С. 65-73. URL: <http://www.oldlawbook.narod.ru/Fleysh.djvu>.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія», доцент **Ковальчук Інна Сергіївна**

Шевченко А.В.

*студентка 1-го курсу магістратури факультету адвокатури
Національного університету «Одеська юридична академія»*

ЖІНКИ В АДВОКАТУРІ: МИНУЛЕ ТА СУЧАСНІСТЬ

За багато років свого існування українська адвокатура пережила значну кількість подій, маючи як приводи для гордості, так і не зовсім позитивні моменти. Причасними до творення цієї історії можна вважати таких

особистостей як Плевако Ф.Н., Коні А.Ф., Покровський І.А., Пергамент М.Я. та інших видатних адвокатів. Їх список можна продовжувати ще довго, але серед них не знайдеться жодної жіночої постаті. Невже в історії української адвокатури не було місця жінкам-юристам?

Актуальність даної теми зумовлюється активною участю жінок в адвокатській діяльності, їх визначними досягненнями та внесками у розвиток інституту адвокатури сучасності. Варто з'ясувати, що могло стати причиною нерівності як розмежування професії адвоката за статеву ознакою в минулому.

Поява жінок в адвокатурі пов'язана з такою особистістю як Флейшиць Катерина Абрамівна. Це перша жінка-адвокatesa в історії української адвокатури. Вона була дуже розумною та освіченою людиною, закінчивши екстерном юридичний факультет в Паризькому університеті. Пропрацювавши присяжним повіреним, Флейшиць не змогла домогтися захищати права клієнтів у суді.

Перша спроба К. А. Флейшиць виступити в суді, що відбулася 5 листопада 1909 р., викликала лютий протест прокурора. Як тільки почався процес, прокурор прирівняв випадок видачі ліцензії жінці на звання присяжного повіреного до випадку видачі ліцензії божевільному, неповнолітньому чи іноземному підданому. Зрештою, прокурор відмовився від виступу і покинув залу суду [3].

Анатолій Федорович Коні так висловлювався про жінок в адвокатурі: «Жінка матиме небезпечний, незримий вплив на суддів, це – сирена, спокусниця Єва, яка нічим не буде хехтувати, щоб вплинути на суддю» [1].

Більше того, на початку ХХ ст. жінкам заборонялося займатися адвокатською діяльністю. Причому це обґрунтовувалося тим, що хоч в судових статутах 1864 р. і не було прямої заборони, проте містилася норма, яка зазначала, що «присяжний повірений, виступаючи перед судом, на лацкані свого фракa повинен мати значок університету в якому він отримав диплом». Жінки ж фрак не носили [3].

Тобто, можливими причинами перешкод до входження жінками в професію адвоката слугували уявлення про них як не дуже розумних, освічених та слабких особистостей, які не можуть пристосуватися до жорстокого чоловічого середовища. Крім того, для чоловіків-адвокатів жінка могла б привертати досить багато уваги, що б унеможливлювало нормальне мислення чоловічої статі.

Наступною видатною українською адвокатесою минулого є Камінська Діна Ісаківна, хоч її ім'я і не міститься в переліку «зірок» адвокатури. Отримавши в 1937 році вищу освіту в Московському юридичному інституті, молода дівчина вирішила присвятити своє життя шляху захисника. Стала добре відома після декількох процесів над дисидентами. Найбільш відома справа Володимира Буковського і ряд процесів над кримськими татарами.

Під загрозою арешту владою, Камінська змушена була емігрувати на Захід (США). Там вона написала книгу «Записки адвоката» і займалася активною правозахисною діяльністю, була членом Московської Гельсінкської групи.

Своїми виступами і правозахисними документами з політичних процесів, відома і видатний адвокат, Калістратова Софія Василівна, яка працювала професійним захисником з 1930 року в Москві. Не боячись бути самою обвинуваченою за політичною статтею в ті складні часи, Калістратова захищала в суді багатьох дисидентів. В кінцевому підсумку адвокат сама опинилася під слідством через свої сміливі виступи в судах.

Ці видатні адвокатеси історії українського інституту адвокатури слугують прикладом для молодих жінок, які хочуть присвятити своє життя такій нелегкій роботі по захисту порушених прав громадян.

Деякий час в Україні, після здобуття незалежності, ще зберігалася гендерна нерівність у професії адвоката. Прикладом цього може бути адвокатська діяльність Ірини Паліашвілі, старшого партнера RULG-Ukrainian Legal Group. Вона на початку 1990-х років була єдиною жінкою на переговорах із клієнтами в одній із юрфірм США і там її попросили принести каву [5].

Крім того, нерівність у правах з чоловіками викликає навіть сам термін «адвокат», що позначає цю професію, який має чоловічий рід. Ще в 1917 році відповідно до Декрету Тимчасового уряду, очолюваного О.Ф. Керенським, жінки отримали право займатися адвокатською діяльністю [4]. Проте законодавчо термін «адвокатеса» не був закріплений. Тільки через багато років після здобуття Україною незалежності, аж 2 травня 2019 року КМУ Постановою № 437 «Питання українського правопису» схвалив нову редакцію «Українського правопису», закріпивши термін «адвокатеса».

Хоч і на нинішньому етапі становлення адвокатури розмежування спеціалістів за статевою ознакою не спостерігається, проте потрібно розуміти, що в усі часи адвокати-чоловіки переважали за кількістю жінок-адвокатес. На підтвердження цього можна навести статистику ЄРАУ, що свідчить, що на сьогодні 36% українських адвокатів є жінки, а 63% – чоловіки [2].

Зараз питання чи допускати жінку в адвокатуру звучить дещо дивно. Для того, щоб займатися адвокатською діяльністю будь-яка особа повинна отримати повну вищу юридичну освіту, мати стаж у галузі права 2 роки, скласти кваліфікаційний іспит, пройти стажування, скласти присягу адвоката України та отримати свідоцтво про право на заняття адвокатською діяльністю. Проте жінки пройшли досить тернистий шлях для того, щоб сьогодні поряд з чоловіками займатися адвокатською діяльністю.

Список використаної літератури:

1. Жінка в адвокатурі. URL: <https://zakon.ru/blogs/>

2. Інфографіка «Жінки в адвокатурі. Цікаві факти». URL: <https://unba.org.ua/news/4195-infografika-zhinki-v-advokaturi-cikavi-fakti.html>

3. Катерина Флейшиць: як перша жінка-адвокат боролася за професію? URL: <https://loyer.com.ua/uk/17059-2/>

4. Мельнеченко Р.Г. Адвокат или адвокатеса / Р.Г. Мельниченко, Я.Ю. Галашикова. *Адвокат*. 2005. №4. С. 109-110.

5. Аніщук Н. В. Фемінізація адвокатури: гендерний аналіз. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»* : зб. наук. пр. / редкол.: С. В. Ківалов (голов. ред.), В. М. Дрьомін (заст. голов. ред.), Ю. П. Алєнін [та ін.]; відпов. за вип. В. М. Дрьомін; МОН України, НУ ОЮА. Одеса: Юрид. л-ра, 2013. Т. 13. С. 375-384.

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія» **Кіслиця Ірина Олександрівна**

Шинкаренко А.О.

студентка 2-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ІНСТИТУТ АДВОКАТУРИ: ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ ПІДХІД

Для визначення сутності будь-якого явища варто цілком розкрити його назву. Поглибившись в історію, можна зрозуміти, що термін «адвокатура», аналогічно терміну «адвокат», бере свій початок від латинської мови, а саме – слова «advocatus», що сформувалось від слова «advoco», що перекладається як «запрошую». Можна прослідкувати відсутність у корені чітко вказаного юридичного відтінку. Це пов'язано з історією життя громадян Стародавнього Риму [1]. Особи, без професійної підготовки, через складну структуру правових норм, мали звертатися (запрошувати) до осіб, які володіли необхідним рівнем такої підготовки для вирішення своїх справ безпосередньо у суді.

У науковій літературі існує достатня кількість трактування терміну «адвокат». Звернувшись до словника В.І. Даля, можна знайти визначення терміну, який нас цікавить. Адвокат є правником, котрий бере на себе завдання у вигляді ведення позовів і захист підсудного; приватний заступник по позовах, стряпчий, ходок, ділок [2].

Юридичний термінологічний словник вказує, що: «адвокат – це той, хто може надавати юридичну допомогу, здійснювати правовий захист, провадити справу».